

2017

M. A. Part-II

SANSKRIT

PAPER-VIII

Full Marks : 100

Time : 4 Hours

*The figures in the right hand margin indicate full marks.
Candidates are required to give their answers in their
own words as far as practicable.*

First Half – 60 Marks

1. संस्कृतकाव्यतत्त्वसमीक्षायां ध्वनिवादिनां मतमालोच्यताम् । 12
अथवा
संस्कृतकाव्यतत्त्वे रसवादिनामवदानं संक्षेपेण प्रतिपादयताम् ।
2. अरिष्टटल् महोदयस्य मते किं नाम 'ट्राजेडि' (tragedy) ? 'ट्राजेडि'
इत्यस्य सामान्यतः कति उपादानानि ? कानि च तानि ? तेषां वैशिष्ट्यं
प्रतिपाद्यताम् । 12

अथवा

अरिष्टलु महोदयस्य काव्यशास्त्रमाश्रित्य अनुकरणसिद्धान्तस्य विवेचनं क्रियताम् ।

3. कवीन्द्रेण रवीन्द्रेण काव्यस्वरूपविषये तदीये 'साहित्येर तात्पर्य' इति ग्रन्थे यदालोचितं तत् सर्वं संक्षेपेण प्रस्तूयन्ताम् । 6

अथवा

'साहित्येर प्रधान अवलम्बन ज्ञानेर विषय नहे भावेर विषय' इत्यत्र योऽभिप्रायः विश्वकविना रवीन्द्रेण प्रकटितं तदालोच्यताम् ।

4. अधस्तनेषु प्रश्नद्वयस्योत्तरं विधेयम् — 12×2

- क) सोदाहरणं यथाग्रन्थं जंगनास्य प्रथमकाव्यस्वरूपमुपवर्णयताम् ।
ख) 'तस्य च कारणं कविगता केवला प्रतिभा'—अत्र 'तस्य' इति पदेन कस्य व्यपदेशः? का तावत् प्रतिभा? कथं तस्या एव केवलं कारणम् ? पण्डितराजानुसारं प्रतिपाद्यताम् ।
ग) अभिनवगुप्तोकनं रसस्वरूपं रसगङ्गाधरमनुसृत्य विचार्यताम् ।

5. अधोलिखितासु पङ्क्तिरेका व्याख्येया — 6

- क) रमणीयता च लोकोत्तराह्लादजनकज्ञानगोचरता ।
ख) लक्षणे गुणालंकारादिनिवेशोऽपि न युक्तः ।

Second Half [Marks-40]

1. कुन्तकाभिमतं काव्यप्रयोजनं सम्यक्प्रकारेण विविच्यताम् । 14

अथवा

कविव्यापारवक्रत्वप्रकाराः कति? के च ते? तान् सोदाहरणं संक्षेपेण विवेचयत ।

2. अधोलिखितयोः यथेच्छमेकस्याः कारिकायाः सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या— 6

a) अलङ्कृतरलङ्कार्यमपोद्धृत्य विवेच्यते ।

तदुपायतया तत्त्वं सालङ्कारस्य काव्यता ॥

b) वाच्योऽर्थो वाचकः शब्दः प्रसिद्धमिति यद्यपि ।

तथापि काव्यमार्गेऽस्मिन् परमार्थोऽयमेतयोः ॥

3. काव्यमीमांसानुसारतः शिष्यस्वरूपमालोच्यताम् । 14

अथवा

प्रतिभास्वरूपं राजशेखरोक्तदिशा सोदाहरणं प्रतिपाद्यताम् ।

4. यथाकाममेकस्य पंक्तेराशयः स्पष्टीक्रियताम् । 6

a) सततमभ्यासवशतः सुकवेः वाक्यं पाकमायाति ।

b) सेयं सुवृत्तिः पञ्चतय्यपि वाङ्मयस्य माता ।

—o—

